

9 клас

Українська мова

Шістнадцяте жовтня

Класна робота

Стрембицька Л.А.

Складне речення і його ознаки. Складні речення без сполучників, з сурядним і підрядним зв'язком.

Доповніть речення

Розділ мовознавства, що вивчає словосполучення та речення –

Розділ мовознавства, що вивчає розділові знаки –

Граматична основа — це

Головний член речення, який вказує, про кого чи про що говориться в реченні -

Головний член речення, що вказує, що робить підмет чи який він є -

Речення за метою висловлювання поділяються на

Речення, яке спонукає до дії, називається

Речення, яке в певній мірі виражає емоції, називається

Речення, в якому є і підмет, і присудок -

Речення, які мають тільки один головний член, називаються

Речення, в якому є другорядні члени речення, називається

Речення, що не має другорядних членів, називається

«Ажурна пилка»

1 група: Чим складне речення відрізняється від простого?

а) Сім'я вечерею коло хати,

Вечірня зіронька встає.

(Садок вишневий коло хати...)

б) За сонцем хмаронька пливе,

Червоні поли розстилає

І сонце спатоньки зове...

(«За сонцем хмаронька пливе...»)

3 група:

Яка особливість складносурядного речення?

Уже покликали до паю, а я собі у бур'яні

молюся

боги («Мені тринадцятий минало»)

2 група: Чим відрізняється складне сполучникове від складного безсполучникового речення?

а) Лину я лину, думу гадаю, і ніби серце одпочиває. («Сонце заходить...»)

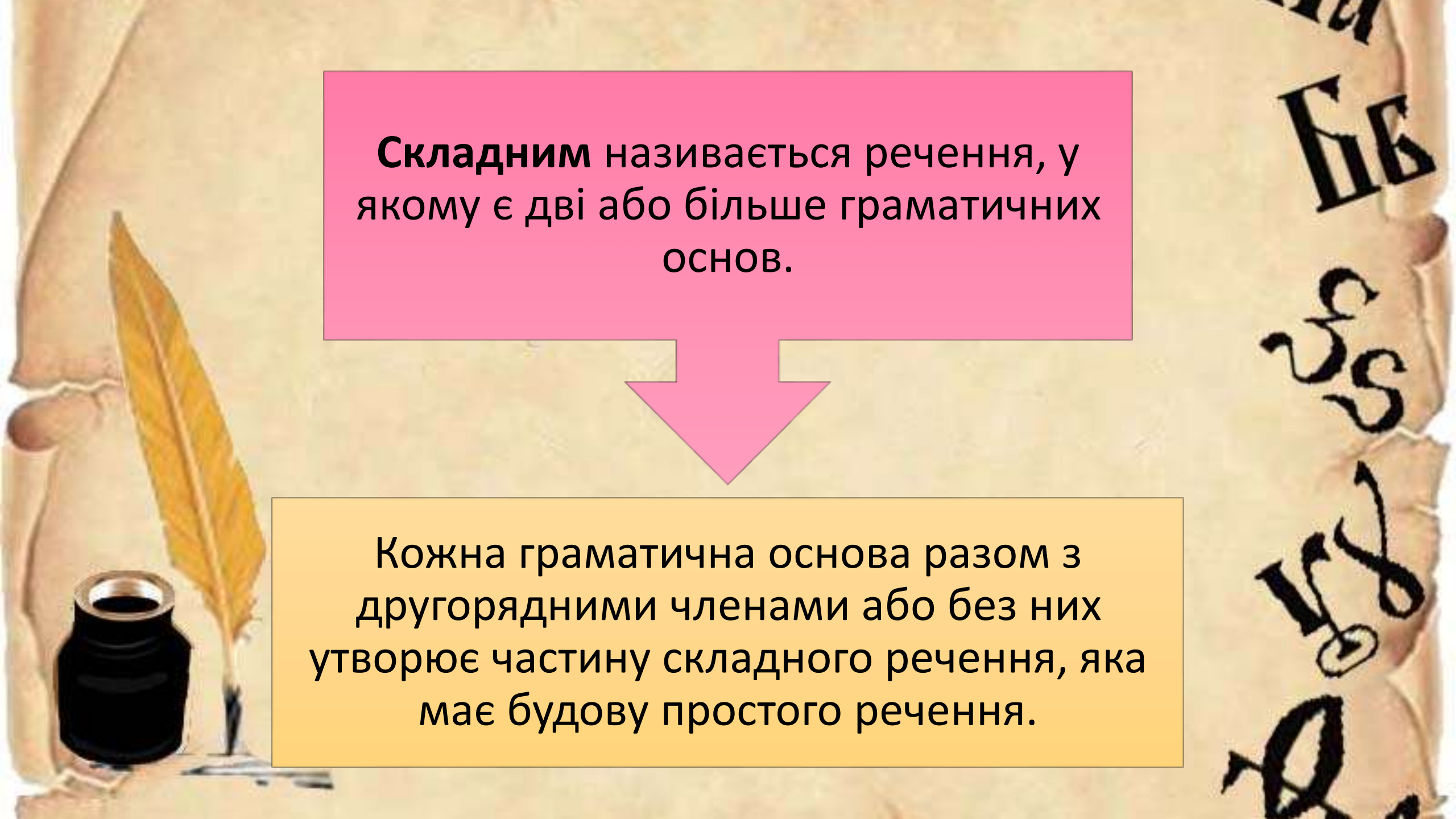
б) Чорніє поле, і гай, і гори,
На синє небо виходить зоря. («Сонце заходить...»)

4 група: Яка особливість складнопідрядного речення?

Якби ви вчилися так, як треба, то й мудрість була своя. (І мертвим, і живим...»)

5 група: Яка особливість безсполучникового речення?

Сонце заходить, гори чорніють,
Пташечка тихне, поле німіє... («Сонце заходить...»)

Складним називається речення, у
якому є дві або більше граматичних
основ.

Кожна граматична основа разом з
другорядними членами або без них
утворює частину складного речення, яка
має будову простого речення.

Ознаки складного речення

- об'єднані за змістом 2 (і більше)
- прості речення;
- пов'язані за змістом та граматично;
- мають інтонаційну завершеність

1 просте реч.

2 просте реч.

Учення — світ. + Невчення — тьма.

Учення — світ, невчення — тьма.

складне реч.

(Народна творчість)

СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ

СПОЛУЧНИКОВИЙ ЗВ'ЯЗОК
(СПОЛУЧНИКИ, СПОЛУЧНІ СЛОВА,
ІНТОНАЦІЯ)

БЕЗСПОЛУЧНИКОВИЙ ЗВ'ЯЗОК
(ІНТОНАЦІЯ)

СКЛАДНОСУРЯДНЕ (СПОЛУЧНИКИ СУРЯДНОСТІ),
ЧАСТИНИ РІВНОПРАВНІ

СКЛАДНОПІДРЯДНЕ (СПОЛУЧНИКИ
ПІДРЯДНОСТІ, СПОЛУЧНІ СЛОВА).
Є ГОЛОВНА І ПІДРЯДНА ЧАСТИНИ.

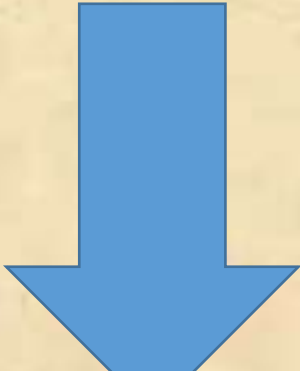

У складному реченні між простими ставимо розділові знаки

,

Усе мине, правда
не мине.

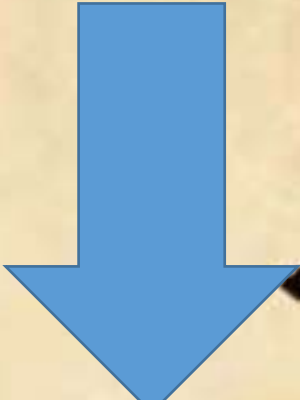
:

Казав сліпий:
побачимо.

;

Не вивчить школа та
батько і мати ;
вивчить охота свій
свій шлях будувати
та уроки пізнавати.

—

Пішов по масло —
у печі погасло.

ГРУПИ СПОЛУЧНИКІВ ЗА ЗНАЧЕННЯМ

Сурядні сполучники

Єднальні	І (й), та(і), і..і, ні..ні, ані..ані
Протиставні	а, але, та(але), проте, зате, однак
Розділові	або, чи, хоч, або..або, чи..чи, хоч...хоч, не то...не то, чи то...чи то

Підрядні сполучники

часові	коли, як, доки, тільки, щойно, перед тим як, ледве
причинові	бо, тому що, через те що, у зв'язку з тим що, оскільки
умовні	якщо, якби, як, коли б, коли
мети	щоб, яби, для того щоб
допустові	Хоч, незважаючи на те що, хай, дарма що
порівняльні	Як, ніби, мов, наче, неначе, мовби
з'ясувальні	Що, щоб, чи, як
наслідкові	Так що
міри та ступені	Що, що аж, що й

Визначити речення

(просте, складне зі сполучниковим зв'язком і складне із безсполучниковим зв'язком)

Пишається калинонька, явір молодіє.(« Тече вода з-під явора...»)

Зацвіла в долині червона калина, ніби засміялась дівчина-дитина.(«Зацвіла в долині червона калина»)

Воно сповитеє кричало у холодочку за снопом. («Сон»)

Як умру, то поховайте мене на могилі серед степу широкого на Вкраїні милій («Заповіт»)

Я в хаті мучився колись, мої там сльози пролились...(«Якби ви знали паничі...»)

Тяжко мені сиротою на сім світі жити («Думка»)

Мені аж страшно, як згадаю оту хатину край села! ...

(«Якби ви знали паничі...»)

Установити відповідність:

1. Просте речення	А) В таку добу під горою, Біля того гаю, Що чорніє над водою, Щось біле блукає...
2. Складне речення із сурядним зв'язком	Б) Защебетав жайворонок, Угору летючи...
3. Складне речення із підрядним зв'язком	В) Реве та стогне Дніпр широкий, Сердитий вітер завива...
4. Безсполучникове речення	Г) Сичі в гаю перекликались, та ясен раз у раз скрипів. ..

Творча робота

- Складіть речення зі словами:
 - Місяць і зорі
 - Дівчина і мати
 - Дерева і квіти

Незакінчене речення

- - Сьогодні на уроці я дізнався ...
- Мені було найлегше з
- Найважче мені далось ...
- Я зрозумів ...

Домашнє завдання:

- Виконати впр.108, стор.69

на
ББ
У
У
У